

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

№ 60087

София, 22.06.2021 г.

В И М Е Т О Н А Н А Р О Д А

Върховният касационен съд на Република България, първо гражданско отделение, в закрито заседание на седемнадесети юни две хиляди двадесет и първа година в състав:

Председател: МАРГАРИТА СОКОЛОВА

Членове: СВЕТЛАНА КАЛИНОВА

ГЪЛЪБИНА ГЕНЧЕВА

като разгледа докладваното от съдия Генчева ч. гр. д. № 1541 по описа за 2021 г., за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по чл. 274, ал.3 ГПК.

С определение № 189 от 16.02.2021 г. по в. ч. гр. д. № 102/2021 г. на Благоевградския окръжен съд е оставена без уважение частната жалба на А. С. П. срещу определение № 9644 от 09.12.2020 г. по гр. д. № 611/2020 г. на РС Петрич, с което е оставен без разглеждане отрицателният установителен иск на А. С. П. срещу А. Й. У., че ответникът не е собственик на ПИ с идентификатор ..... по КККР на [населено място], в частта, представляваща разлика над заявените от ищеца права върху имота от 1/16 ид. част, до пълния обем на правото на собственост, т.е. за останалите 15/16 ид. части от имота, и е прекратено производството по делото в тази част.

Въззивният съд се е позовал на т.1 на ТР № 8/27.11.2013 г. по тълк. д. № 8/2012 г. на ОСГТК на ВКС и решение № 35 от 05.03.2019 г. по гр. д. № 1845/2018 г. на ВКС, I-во г.о., като е приел, че ищецът няма правен интерес от отрицателен установителен иск по отношение на 15/16 ид. части от процесния имот, тъй като твърди да притежава само 1/16 от имота и само за тази идеална част има интерес да отрече правото на собственост на ответника. Посочено е, че в тълкувателното решение е дадено широко разбиране на обхвата на доказване на правния интерес, включващ не само твърдения и доказване на защитимо материално право, но и на фактическо състояние, което обосновава защитата, с оглед на произтичащи от него правни възможности. Правният интерес от разрешаване на възникналия спор обаче винаги произтича от конкретните обстоятелства, в които спорът се изразява и чрез които всеки от спорещите твърди, че се засяга правната му сфера. По настоящото дело ищецът не твърди собственически права върху целия спорен имот, а само за 1/16 ид. част от него, както и не се позовава на конкретно фактическо състояние или конкретна възможност за придобиване на права, ако отрече правата на ответника. Когато ищецът по един отрицателен установителен иск за собственост на недвижим имот претендира да е титуляр само на конкретна идеална част от него и не се позовава на фактическо състояние или на възможност да придобие права, ако отрече правата на ответника, легитимният му

интерес от иска се простира до размера на идеалната част. Липсва надлежно мотивиран правен интерес от иска по отношение на останалите 15/16 ид. части от имота. Правният интерес не произтича и от възможността на ищеца като съсобственик да се ползва от цялата вещ, тъй като тази възможност произтича от разпоредбата на чл.31, ал.1 ЗС и не зависи от обстоятелството кой е другият носител на правото на собственост.

Частна касационна жалба срещу определението на въззивния съд е подадена от А. С. П..

Жалбоподателят счита, че определението е незаконосъобразно. Счита, че правният му интерес произтича от чл.31, ал.1 ЗС, според който всеки съсобственик има право да си служи с общата вещ. В случая възможността на съсобственика да отрече правата на третото лице е поставена в зависимост от намерението му спрямо другите участници в съсобствеността – ако той е завладял, т.е. променил е намерението си спрямо тях и брани фактическото състояние /владение/ за техните части, би могъл да предяви отрицателен установителен иск срещу трето лице. Счита също, че на един съсобственик не би могло да е безразлично кои са останалите съсобственици. Когато съсобственик ползва цялата вещ без противопоставянето на останалите съсобственици и без намерение да свои тяхната част, той се явява държател на тази част и това е фактическо състояние, което обуславя правен интерес от отрицателния установителен иск.

В изложението към жалбата се поддържа основанието по чл.280, ал.1, т.1 ГПК по въпроса дали е правен интерес от предявяване на отрицателен установителен иск от един съсобственик срещу трето лице за цялата вещ. Жалбоподателят счита, че по този въпрос въззивното решение противоречи на ТР № 8/27.11.2013 г. по тълк. д. № 8/2012 г. на ОСГТК на ВКС.

Ответникът в производството А. Й. У. оспорва жалбата.

Върховният касационен съд, състав на първо гражданско отделение, приема следното:

Частната касационна жалба е процесуално допустима, тъй като е подадена в срок, от надлежна страна, срещу подлежащо на обжалване определение на въззивен съд, с което се потвърждава преграждащо определение на първата инстанция.

Поставеният въпрос по чл.280, ал.1 ГПК е обуславящ по смисъла на т.1 на ТР № 1/19.02.2010 г. по тълк. д. № 1/2009 г. на ОСГТК на ВКС и по него може да се допусне касационно обжалване.

При извършена служебна проверка за практиката на ВКС по поставения въпрос настоящият състав на ВКС констатира следното:

С решение № 35 от 05.03.2019 г. на ВКС по гр. д. № 1845/2018 г., I г. о., е прието, че ищцата, която заявява собственически права върху 1/50 ид. част от съсобствен имот, няма правен интерес да иска отричане на собствеността на ответниците върху останалите 49/50 ид. части от имота. Претендираните от ответниците 49/50 ид. ч. от имота не засягат по никакъв начин притежаваните от ищцата права върху 1/50 ид. ч. от имота, поради което предявеният отрицателен установителен иск за собственост на тези 49/50 ид. ч. от имота е недопустим поради липса на правен интерес.

В решение № 130 от 04.01.2021 г. на ВКС по гр. д. № 746/2020 г., I г. о., е прието обратното. Касационното обжалване по това дело е допуснато на основание чл. 280, ал. 1, т. 1 ГПК по въпроса дали е правен интерес от предявяване на отрицателен установителен иск за собственост върху идеални части от поземлен имот, които не се застъпват със собствените на ищеца идеални части от имота. Като се е позовал на практика на ВКС – решение № 213 от 3.10.2014 г. по гр. д. № 2881/2014 г., I г. о., решение № 162 от 9.07.2012 г. по гр. д. № 1260/2011 г., II г. о., решение № 59 от 17.07.2019 г. по гр. д. № 2214/2018 г., I г. о. и решение № 68 от 24.07.2018 г. по гр. д. № 2767/2017 г. на ВКС, II г. о., тричленният състав е приел, че когато и двете спорещи страни са се снабдили с констативни нотариални актове за право на собственост върху идеални части, без правата им да се застъпват, за ищеца ще е налице правен интерес от предявяване на отрицателен установителен иск по отношение на частта от правата на ответника, за които последният се е снабдил с нотариален акт и които се отричат от ищеца. За съсобственика не е без значение кой е сътитуляр на правото на собственост, наред с него, и каква е квотата му в съсобствеността, тъй като това касае упражняването на правомощията, произтичащи от правото му на собственост върху притежаваната идеална част от вещта и включени в съдържанието на това право. От значение е във вътрешните отношения с останалите съсобственици, свързани с използването, управлението, поддържането, подобряването и т. н. на общата вещ, уредени в чл. 30 - чл. 32 ЗС и чл. 41 ЗС, от значение е за законосъобразното упражняване правото му на разпореждане чрез продажба на трето лице с притежаваната от него идеална част (следва да е наясно спрямо кого да изпълни задължението си по чл. 33 ЗС), от значение е за законосъобразното и валидно упражняване на правото му на ликвидация на съсобствеността чрез делба на общата вещ, уредено в чл. 34 ЗС, съотв. чл. 69 ЗН, за законосъобразното упражняване на правата на наследниците да се разпоредят с наследената вещ (предвид опасността разпоредителната сделка да се окаже недействителна по чл. 76 ЗН) и др. Затова, за съсобственика ще е налице правен интерес да отрече със сила на пресъдено нещо претендираните от ответника права върху идеални части от имота или размера им дори ако същите не се застъпват с идеалните части на ищеца. Правният интерес от отрицателния установителен иск за собственост се разкрива и от процесуалното поведение на ответника, когато същият продължава да претендира отричаното от ищеца право на съсобственост върху идеална част от имота. По съществото на правния спор е прието, че с предявения положителен установителен иск за собственост на 45/100 ид. части от имота ищите бранят собствените си права, но имат правен интерес и от отрицателния установителен иск за останалите 55/100 ид. части от същия имот, след като твърдят, че ответникът, който се е снабдил с нотариален акт за собственост на тези идеални части, в действителност не е техен собственик.

Настоящият състав счита, че независимо от известната разлика в обстоятелствата по двете дела / в първия случай ответникът се е снабдил с нотариален акт за собственост на целия имот, включително и за идеалната част на ищеца, а във втория случай ответникът има нотариален акт за собственост само за идеалните части, надхвърлящи идеалните части на ищеца/, има формирана противоречива практика на

ВКС по въпроса може ли съсобственик да предяви отрицателен установителен иск за собственост за идеални части от имота, надхвърлящи собствената му идеална част.

Съгласно приетото в т.1 на Тълкувателно решение № 2 от 28.09.2011 г. на ВКС по тълк. д. № 2/2010 г., ОСГК и ОСТК, противоречиво разрешавани правни въпроси по смисъла на чл. 292 ГПК има тогава, когато в различни съдебни актове, с които ВКС се произнася като касационна инстанция по правния спор между страните, постановени по реда на ГПК от 2007 г., се съдържат различни и взаимно изключващи се разрешения на идентичен правен въпрос, по който е било допуснато касационно обжалване, независимо от това дали този въпрос се обхваща от обективните предели на силата на присъдено нещо. Тълкувателното решение е постановено преди измененията на ГПК, ДВ, бр.86/2017 г., с които се създава нова алинея 2 на чл.280 ГПК, според която въззивното решение се допуска до касационно обжалване при вероятна нищожност или недопустимост, както и при очевидна неправилност. Тези изменения следва да бъдат съобразени, като според настоящия състав противоречива практика по смисъла на чл.292 ГПК ще е налице и в случаите, при които в едно от противоречивите решения касационно обжалване е допуснато на основание чл.280, ал.1 ГПК, при формулиран правен въпрос, а другото решение е допуснато до касационно обжалване на основание чл.280, ал.2 ГПК, при вероятна нищожност или недопустимост, както и при очевидна неправилност, без да е формулиран въпрос по чл.280, ал.1 ГПК. Настоящият случай е точно такъв. Отделно от това – макар касационното обжалване по гр. д. № 1845/2018 г. на ВКС, I г. о., да е допуснато на основание чл.280, ал.2, предл.2 ГПК, поради възникнало съмнение за допустимостта на въззивното решение, това съмнение е породено именно от въпроса, по който е допуснато касационно обжалване по другото гр. д. № 746/2020 г. на ВКС, I г. о. - налице ли е правен интерес от предявяване на отрицателен установителен иск за собственост върху идеални части от поземлен имот, които не се застъпват със собствените на ищеца идеални части от имота. Същият въпрос се поставя и по настоящото дело, като само формулировката е друга - може ли съсобственик да предяви отрицателен установителен иск за собственост за идеални части от имота, надхвърлящи собствената му идеална част.

Поради констатираната противоречива практика на ВКС и на основание чл.292 ГПК следва да бъде сезирано ОСГК на ВКС да се произнесе с тълкувателно решение по въпроса може ли съсобственик да предяви отрицателен установителен иск за собственост за идеални части от имота, надхвърлящи собствената му идеална част. До постановяване на тълкувателно решение производството по настоящото дело следва да бъде спряно.

Воден от изложеното, Върховният касационен съд, състав на първо гражданско отделение,

О П Р Е Д Е Л И:

ПРЕДЛАГА на основание чл.292 ГПК на ОСГК на ВКС да постанови тълкувателно решение по въпроса може ли съсобственик да предяви отрицателен установителен иск за собственост за идеални части от имота, надхвърлящи собствената му идеална част.

СПИРА производството по ч. гр. д. № 1541/2021 г. на ВКС, I-во г.о., до приключване на производството пред ОСГК на ВКС.

Определението да се докладва на председателя на Гражданска колегия на ВКС.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: